

разбира; безсъмнѣно то може да знае че едно нѣщо е лошо, и при все това да го прави: това което то не знае е, защо е лошо да прави лошо. При това, гурѣва да се прѣдпазваме да не сѣдимъ за дѣтинството както сѣдимъ за себе си. Има работи които се считатъ за твърдѣ лоши у възрастний чловѣкъ, но които не се считатъ за такива у дѣтето, даже и когато ги прави съ намѣрение, защото не ги върши съ знанието на началата което ние пригетавяме. Когато Св. Августинъ, въ своитѣ *Исповѣди*, порицава себе си така горчиво и съ едно трогателно раскаяние за гдѣто, заедно съ нѣкои пакостници отъ неговата възраст, откраднѣлъ круши прѣзъ дѣтинството си, той прѣувеличава много важността на грѣшката си; защото очевидно е че той не е ималъ за тѣзи кражба идеитѣ на единъ крадецъ по звание. 1)

2) Господяв Некеръ де Сюсюръ разказва исторіята на едно дѣте което, като се намирало въ една градина гдѣто една опитомена птичка тича свободно по крайцата на клетката на една хищна птица, не знамъ по какво искушение хванало бѣдната птичка и я хвърлило въ птицата която я раскъсала. Геройтъ на приключението самъ расказва за наказанието което му било излощено: «Вѣчерята, иа вѣчерята имаме много хора; въспитателтъ расказа случката студено безъ да си искаше мнѣнието, но каза дмето ми. Когато свърши, една-минутна обща тишина се ядвори прѣзъ която всякой ме гледаше съ единъ видъ ужасъ. Чухъ нѣколко думи пропанесени мѣжду гоститѣ, и безъ да ми каже нѣкой нито една дума, азъ разбрахъ че на всички направихъ впечатлен ето на едно *чудолице*. Нѣма съмнѣние че наказанието е бидо добръ избрано, и имало си е причината за гдѣго сѣж направил дѣтето да се ужаси отъ дѣлото което е направило. Но несправедливо ще биде да виждаме въ това нѣщо свидѣтелство на една естествена жестокоостъ; защото това може да биде едно неразумно и безъ послѣдствие дѣло; дѣтето нѣма смѣнитѣ идеи като насъ за жестокоостъ; то не вижда сходетото мѣжду страдащата на животнатъ и страдащата на чловѣцитѣ, то даже не помислюва за страдащата на жертвата, и вижда само едно забавление тамъ гдѣто ние виждаме почти едно прѣстѣжление.